

Geachte mevrouw Wiersma,

Naar aanleiding van mijn aanstelling als mestverkenner heb ik op uw verzoek<sup>1</sup> een eerste onafhankelijke verkenning gedaan naar de kansen en knelpunten met betrekking tot vergunningverlening voor mestverwerking en -bewerkingsinstallaties. Het doel was om te onderzoeken hoe de inzet van dergelijke installaties de toenemende druk op de mestmarkt kunnen verlichten als gevolg van het wegvallen van de derogatie. Op 29 januari jl. heb ik de eerste fase van mijn verkenning afgerond en mijn advies<sup>2</sup> met u gedeeld waar ik vier aanbevelingen heb gedaan. Deze betreffen onder meer het nemen van de regierol vanuit het Rijk, het uitvoeren van flankerend beleid, het opheffen van de vrijblijvendheid bij provincies en de sector en het niet uitsluiten van (effectieve) opties voor mestverwerking en -bewerking.

Zoals beschreven in het advies is het essentieel dat de geschetste randvoorwaarden voor de uitvoering van de bijmengverplichting, erkenning van RENURE en een oplossing voor de uitspraak van de Raad van State van 18 december<sup>3</sup> j.l. eerst zijn geborgd om een goede opvolging van mijn advies te kunnen garanderen. Ik ben verheugd te lezen in uw reactie<sup>4</sup> dat u de uitgebrachte adviezen ziet als een belangrijke basis in het onderzoek naar de kansen en knelpunten in de vergunningverlening. U schrijft dan ook reeds aan de slag te gaan met het vergroten van de kennis(uitwisseling).

Als vervolg op mijn eerste verkenningsfase ben ik de afgelopen periode in gesprek gegaan met de verantwoordelijke gedeputeerden van alle twaalf provincies. Het doel van dit gesprek is om de grondhouding en bereidheid te verkennen voor het sluiten van een bestuurlijk akkoord over de versnelling van vergunningverlening voor mestverwerking en -bewerking. Hierbij heb ik nadrukkelijk gevraagd naar de bereidheid tot eigenaarschap en samenwerking tussen de provincies en Rijksoverheid onder andere op het gebied van informatievoorziening en kennisdeling, specifiek voor de vergunningverlening voor dergelijke installaties.

Naast de gevoerde gesprekken heb ik van alle provincies antwoorden ontvangen op de vooraf meegestuurde vragenlijst. Deze vragenlijst heb ik toegevoegd in bijlage 2. De uitkomsten van het gesprek en deze vragenlijst vormen de basis voor deze rapportage. Ik wil de betrokken gedeputeerden en beleidsadviseurs hartelijk danken voor de constructieve gesprekken en de gegeven inzichten in de situatie op de mestmarkt, uitdagingen, maar ook de succesverhalen.

In deze rapportage wil ik u informeren over de bereidheid bij provincies tot het afsluiten van een bestuurlijk akkoord, de bereidheid tot het gezamenlijk vormen van een kennisteams en informatiedeling en zal ik aanvullende aanbevelingen doen voor het vervolgtraject. Deze rapportage vormt daarmee het tweede onderdeel van het mestverkennertraject.

Met vriendelijke groet,

Raymond Knops

---

<sup>1</sup> <https://www.rijksoverheid.nl/actueel/nieuws/2024/11/22/mogelijkheden-voor-mestverwerking-verkennen>

<sup>2</sup> <https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/detail?id=2025D07930&did=2025D07930>

<sup>3</sup> <https://www.raadvanstate.nl/actueel/nieuws/december/rechtspraak-over-intern-salderen-wijzig/>

<sup>4</sup> <https://open.overheid.nl/documenten/ba6bd5df-9d57-4e1d-ae9b-594c9fc92060/file>

## **Rapportage fase 2 van de verkenning naar het versneld vergroten van mestverwerkingscapaciteit**

### **Inleiding**

De gevoerde gesprekken en ontvangen informatie bevestigen dat er aanzienlijk regionale verschillen bestaan in de (ervaren) druk op de mestmarkt. De afnemende plaatsingsruimte doet de situatie in provincies met een mestoverschot verslechteren, wat leidt tot stijgende afzetkosten en het vergroten van de druk op de omliggende provincies. Tegelijkertijd kampen andere provincies met een mesttekort, waardoor deze provincies mest importeren uit geografisch gunstig gelegen regio's. In grensgebieden leidt dit soms tot het importeren van buitenlandse mest. De provincies geven aan dat het geschetste mestbeleid in de kamerbrief van 13 september 2024<sup>5</sup> stappen zet om de druk op de mestmarkt te verlichten, maar dat er onzekerheid heerst over de toekomstige mestbalans in sommige regio's. Dit komt onder andere door de (nog) onbekende effecten van de verschillende stoppersregelingen<sup>6</sup>. Op het gebied van mestverwerking en -bewerking voeren provincies met een relatief lage druk op de mestmarkt doorgaans geen actief beleid, in tegenstelling tot provincies waar de druk op de mestmarkt juist hoog is.

Ondanks verschillen in de mate waarin actief beleid wordt gevoerd op mestverwerking en -bewerking, erkennen provincies dat mest een waardevolle grondstof is dat op verschillende manieren ver- en bewerkt kan worden. Mestverwerking kan namelijk onder andere bijdragen aan het reduceren van methaan- en stikstofemissies, de energietransitie met groen gasproductie, het verbeteren van bodemvitaliteit en het versterken van het verdienvermogen van agrariërs. De interesse voor mestverwerkings- en -bewerkingsinstallaties zal tevens verder toenemen met het verbeterde perspectief voor de productie en afzet van groen gas vanwege het kabinetsvoorstel voor de bijmengverplichting<sup>7</sup>. De bijmengverplichting stimuleert weliswaar mestvergisting, maar zonder de combinatie met mestverwerking verlicht dit de druk op de mestmarkt niet. Het is daarom wenselijk om bij plannen voor mestvergisting ook te kijken in hoeverre mestverwerking geïntegreerd kan worden. Tevens hebben de meeste provincies aangegeven ook welwillend tegenover het verlenen van vergunningen voor mestverwerking- en mestbewerkingsinstallaties. De uitdagingen bij de juridische (on)mogelijkheden, maatschappelijk draagvlak, de ruimtelijke ordening, verzoeken tot handhaving en de onduidelijkheid rondom de verdere uitwerking van het "Startpakket Nederland van het slot"<sup>8</sup> zorgen echter voor obstakels bij het daadwerkelijk (kunnen) vergunnen van dergelijke installaties.

Tijdens de gevoerde gesprekken is ook gereflecteerd op mijn eerder uitgebrachte advies<sup>9</sup>. De provincies onderschrijven de daarin opgenomen aanbevelingen, met name de oproep tot het vergroten van de capaciteit voor vergunningverlening, het verbeteren van de afstemming en kennisdeling tussen overheidsinstanties, en het niet op voorhand uitsluiten van effectieve opties voor mestverwerking en -bewerking.

### **Provincies bereid deel te nemen aan een proces dat moet leiden tot een bestuurlijk akkoord**

Ondanks de genoemde uitdagingen op juridisch, maatschappelijk en ruimtelijk vlak hebben de meeste provincies aangegeven een positieve grondhouding te hebben ten aanzien van het sluiten van een bestuurlijk akkoord. Zij benadrukken echter dat een dergelijk akkoord alleen van toegevoegde waarde is wanneer er – naast de reeds genoemde randvoorwaarden en uitdagingen – ook meer garanties kunnen worden geboden op stabiele wet- en regelgeving, onder andere op het gebied van een mogelijke oplossing voor de PAS-melders en juridische borging van de behaalde milieuwinst. De provincies geven aan graag mee te denken over deze mogelijke juridische borging,

<sup>5</sup> <https://open.overheid.nl/documenten/acdfa628-5fd0-4681-8c35-4378408f1d1b/file>

<sup>6</sup> [https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/brieven\\_regering/detail?id=2025Z04425&did=2025D10309](https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/brieven_regering/detail?id=2025Z04425&did=2025D10309)

<sup>7</sup> <https://www.platformgroengas.nl/2025/04/25/bijmengverplichting-is-een-feit-gaat-in-op-1-1-2027/>

<sup>8</sup> <https://open.overheid.nl/documenten/bb701504-9dca-454f-bbea-39cfe2d8dfd/file>

<sup>9</sup> <https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/detail?id=2025D07930&did=2025D07930>

maar constateren dat een eenduidige oplossing op dit moment nog ontbreekt. De denkrichtingen die momenteel worden verkend, richten zich onder andere op het meten van stikstofemissies over de gehele keten en op het verbinden van emissiereducties op bedrijfsniveau met gebiedsgerichte doelstellingen. In dat kader zijn enkele potentiële pilots in beeld om nader onderzoek te doen naar de juridische borging van de stikstofwinst.

Voorts zijn de provincies van mening dat de toekomst van het landelijk gebied en de landbouw integraal moet worden benaderd op een duurzame en circulaire manier. Mestverwerking en het daarbij sluiten van de nutriëntenkringloop kan hier een onderdeel van uitmaken. Om deze integrale aanpak te kunnen borgen, is de nodige afstemming gewenst met andere beleidsdomeinen zoals ruimtelijke ordening, natuur, water(kwaliteit), energie en klimaat. Op deze manier kunnen ook deze ruimtelijke en maatschappelijke aspecten worden meegenomen. Verder benadrukken de provincies het belang van ruimte voor maatwerkafspraken binnen een mogelijk bestuurlijk akkoord die aansluiten bij de regionale mestmarkt. De aangedragen voorbeelden uit de gevoerde gesprekken bevatten onder andere: de wens voor gerichte ondersteuning van extensieve veehouderijen om mestbewerking in clusters mogelijk te maken door herziening van subsidieregelingen voor technieken zoals mestvergisting en mestkraken voor collectieven en coöperaties; de juridische borging rond het aanzuren van mest; en het administratief en operationeel koppelen van veehouderij en akkerbouwbedrijven via mestnummers, zodat de mest binnen deze gekoppelde relaties verwerkt kan worden en experimenteerruimte voor projectpilots om lokaal mestoverschot circulair te verwerken tot producten zoals potgrond. Het is van belang om te bezien welke rolverdeling en bijbehorende structurele (extra) uitvoeringskracht benodigd is bij het Rijk, de provincies, gemeenten en omgevingsdiensten om dit mogelijk te maken. In een vervolgfase kan nadere invulling gegeven worden aan een mogelijk bestuurlijk akkoord.

### **Provincies bereid tot het vormen van kennisteams**

Huidige kennisdeling rondom mestverwerking en -bewerking vindt vooral plaats via overlegstructuren zoals met het IPO, interbestuurlijk overleg over PAS-melders, de praktijk aanpak emissiearme veehouderij en in de gesprekken rondom stikstofmaatregelen. In enkele gevallen delen provincies specifieke casussen. De provincies onderschrijven dat de kennisdeling versnipperd plaatsvindt en efficiënter én effectiever kan worden ingericht. Uit de beantwoording met betrekking tot de huidige operationele capaciteit, niet operationele vergunde installaties en bekende initiatieven (bijlage 1) van de vragenlijst (bijlage 2) wordt duidelijk dat elke provincie op eigen wijze invulling geeft aan de beantwoording van de gestelde vragen.

Zoals beschreven in mijn eerdere advies zorgen het tekort aan specialistische kennis, beleids capaciteit en het ontbreken van eenduidige criteria in de registratie voor een beperking in de mogelijkheid tot adequate sturing op Rijk niveau. Naast kennis over de vergunningsprocedures ontbreekt er geregeld ook inzicht in de juiste onderbouwing van milieueffecten die aansluiten bij de aangevraagde techniek. De resultaten uit de gebruikte studies ter onderbouwing zijn mogelijk niet altijd representatief voor de vergunningsaanvraag. De provincies onderschrijven mijn advies voor flankerend beleid ter versterking van kennisontwikkeling en -deling. Ze zijn bereid om bij te dragen aan gezamenlijke kennisteams, mits dit bijdraagt aan het doel voor versnellen van procedures en het Rijk hiervoor de benodigde capaciteit beschikbaar stelt. Aanvullend onderschrijven de provincies het belang van een vroegtijdige inzet van vergunningsexpertise om de procedures efficiënter te begeleiden. Ze hebben gewezen op casussen waarin gebrek aan kennis leidde tot onvolledige vergunningsaanvragen, met vertraging of niet vergunnen tot gevolg. Deze te vormen kennisteams kunnen hierin een ondersteunende rol spelen om de kans op fouten en incomplete aanvragen te minimaliseren. Het is van belang dat ook de gemeenten worden betrokken in het faciliteren van de benodigde kennis. Praktische handleidingen en duidelijke richtlijnen beschreven vanuit het perspectief van de initiatiefnemers kunnen helpen vergunningsaanvragen efficiënter te begeleiden.

De Rijksoverheid kan de regie nemen op kennisdeling door kennisteams op te zetten voor specifiek voor vergunningverlening voor mestverwerking en -bewerking. Maak hierbij gebruik van de reeds aanwezige expertise bij de provincies.

## Noodzakelijke sturingsinformatie ontbreekt

Er vindt momenteel geen structurele en actieve gegevensuitwisseling plaats vanuit de provincies naar het Rijk over de vergunningverlening van mestverwerkings- en -bewerkingsinstallaties. Data over mestverwerkingscapaciteit en -vergunningen zijn gefragmenteerd en verspreid over meerdere bronnen, waarbij slechts incidenteel geanonimiseerde gegevens worden gedeeld. De provincies hebben in hun inventarisatie naar het aantal mestverwerkings- en -bewerkingsinstallaties onder andere verwezen naar de landelijke rapportage en inventarisatie van NCM<sup>10</sup>, het SDE++ dashboard<sup>11</sup>, gegevens van omgevingsdiensten voor de kleinschalige installaties en provinciale informatie voor de grootschalige mestverwerkings- en -bewerkingsinstallaties. De provincies zijn bereid om in gesprek te gaan met het Rijk op welke manier de informatiedeling op een efficiënte manier ingericht kan worden.

Het voorgaande en de wijze van beantwoording van de vragenlijst door de provincies bevestigt mijn beeld dat de noodzakelijke sturingsinformatie ontbreekt in het merendeel van de provincies. Er is geen centrale provinciale registratie van installaties in aanvraag, vergund, en operationeel. De te verkrijgen data zouden zowel het aantal installaties moeten bevatten als de (aangevraagde) capaciteit. Er zijn verschillende initiatieven bekend om data bij elkaar te brengen, al is het onbekend wanneer dit totaaloverzicht wordt verwacht.

Door de uitspraak van de Raad van State op 18 december 2024 is het juridisch lastig, en in sommige gevallen onmogelijk, om nieuwe installaties te vergunnen. Tegelijkertijd bestaat bij provincies onduidelijkheid over onder andere de langetermijneffecten van autonome krimp van de veestapel, extensiveringsregelingen en de inzet op mestverwerking en export. Daarmee ontbreekt een eenduidig zicht vanuit de Rijksoverheid op de nog benodigde verwerkingscapaciteit en potentiële projecten, zowel op de korte termijn als op de lange termijn. Om inzicht te krijgen in de huidige situatie op de mestmarkt, gebruik te maken van de kansen op de korte termijn en het werken aan een lange termijnperspectief, stel ik voor om beschikbare initiatieven en databronnen te bundelen in een integraal dashboard, waardoor het voor het Rijk mogelijk is om effectief te kunnen sturen om de druk op de mestmarkt te kunnen verlichten. Om op korte termijn stappen te kunnen zetten, is het belangrijk om de volgende gegevens inzichtelijk te maken in het voorgestelde dashboard aan de hand van de volgende ladder van eenvoud:

1. Maximaliseer onbenutte capaciteit bij bestaande, vergunde installaties. Volgens NCM wordt maar 74%<sup>12</sup> van de maximale capaciteit benut van huidige operationele installaties. Breng in kaart wat de huidige operationele capaciteit is van bestaande mestverwerking- en -bewerkingsinstallaties en om welke reden de capaciteit niet volledig wordt benut. Stimuleer in samenwerking met de provincies dat bestaande installaties inzetten op het maximaal benutten van bestaande installaties met de bijbehorende afgegeven vergunning.
2. Faciliteer uitbreiding van installaties met latente natuur- en milieuvergunningsruimte, waarvan de fysieke capaciteit reeds volledig is benut binnen het bestaande bouwblok, door ondersteuning te bieden bij het verkrijgen van een aanvullende bouwvergunning. Om te verkennen hoe deze (bouw)vergunningen gemakkelijker afgegeven kunnen worden, hebben Platform Groen Gas en NVDE onderzoek<sup>13</sup> gedaan naar de mogelijkheden rondom stikstofvrijstelling in de (provinciale) Omgevingsverordening voor duurzame energieprojecten. Zij beargumenteren dat een nadere uitwerking van het juridisch kader noodzakelijk is om vrijstelling van stikstof emissies bij de bouw mogelijk te maken. Wanneer mestverwerkings- en bewerkingsinstallaties als dergelijke duurzame energieprojecten kunnen worden gecategoriseerd en zij kunnen voldoen aan de strikte voorwaarden hiervan, kan dit het verkrijgen van de benodigde bouwvergunningen versnellen, zodat opschaling op korte termijn mogelijk wordt.
3. Inventariseer kansrijke, (nog) niet vergunde initiatieven. Op deze manier kan het Rijk sturen op kansrijke initiatieven in gebieden waar de druk op de mestmarkt het grootst is. Op basis van het dashboard en slimme data-analysemodellen, zoals ontwikkeld in de provincie Groningen, kunnen Rijk en provincies gezamenlijk de benodigde capaciteit, urgentie en locatiekeuze voor toekomstige

---

<sup>10</sup> NCM: *Landelijke rapportage en inventarisatie export en verwerking dierlijke mest 2024*

<sup>11</sup> <https://www.arcgis.com/apps/dashboards/04077558b37243dbbfa0d9ec694ab12>

<sup>12</sup> NCM: *Landelijke rapportage en inventarisatie export en verwerking dierlijke mest 2024*

<sup>13</sup> <https://www.platformgroengas.nl/2025/04/08/8059/>

installaties onderbouwen en faciliteren. Daarbij kunnen de kennisteams een ondersteunende rol spelen.

### **Aanbevelingen**

Uit de gevoerde gesprekken blijkt dat provincies bereid zijn om met het Rijk een bestuurlijk akkoord te sluiten over de versnelling van de vergunningverlening voor mestverwerking en -bewerking. Hierbij zal rekening gehouden moeten worden met de geschetste randvoorwaarden en uitdagingen. Gezien deze observaties adviseer ik de volgende acties om de mogelijke versnelling op het gebied van mestverwerking en -bewerking mogelijk te maken.

1. Zet het proces voort richting tot het sluiten van een bestuurlijk akkoord: De belangstelling voor mestverwerking en -bewerking neemt toe, evenals de druk op de mestmarkt. De provincies hebben aangegeven positief te staan tegenover het vergunnen van dergelijke installaties (indien dit juridisch mogelijk is) en het sluiten van een bestuurlijk akkoord. Het ministerie van LNV dient, in samenwerking met de provincies, het proces in gang te zetten om dit akkoord te realiseren. Daarbij is het van belang om rekening te houden met de provinciale verschillen en maatafspraken te maken die aansluiten bij de ambities en benodigde capaciteit voor mestverwerking en -bewerking. Daarnaast is het belangrijk om goed rekening te houden met de genoemde randvoorwaarden en uitdagingen.

2. Intensiveer de inzet op kennisteams en uitvoeringscapaciteit: De provincies hebben aangegeven dat kennisdeling op het gebied van vergunningverlening versnipperd plaatsvindt en efficiënter én effectiever kan worden ingericht. Het tekort aan specialistische kennis en sturingsinformatie belemmert de mogelijkheid tot adequate sturing op Rijksniveau. Het ministerie van LNV dient actief in te zetten op het inrichten van kennisteams en het mogelijk beschikbaar stellen van de uitvoeringscapaciteit op het gebied van vergunningverlening. Maak daarbij gebruik van de bestaande kennis bij de provincies. Werk daarnaast de handreikingen en procedures voor vergunningverlening nader uit, geschreven vanuit het perspectief van de initiatiefnemer. Zet deze informatievoorziening en kennisteams op pilotbasis in om kansrijke initiatieven voor mestverwerking en -bewerking te ondersteunen bij het verkrijgen van de juiste vergunning(en). Tevens kunnen deze kennisteams nader onderzoek doen naar de juridische borging van stikstofwinst.

3. Breng de huidige en benodigde mestverwerkings- en -bewerkingscapaciteit in beeld: De informatiedeling rondom de huidige mestverwerkings- en -bewerkingscapaciteit is versnipperd en vindt niet structureel plaats. Er ontbreekt een centrale registratie van installaties in aanvraag, vergund en in operatie. Dit bemoeilijkt het richten van beleid op zowel korte als lange termijn om de benodigde capaciteit voor mestverwerkings- en -bewerkingsinstallaties effectief te monitoren en te sturen. Zet daarom in op het bouwen van een integraal dashboard met de huidige operationele, vergunde en nog niet vergunde initiatieven om adequaat te sturen op de (regionale) behoefte met betrekking tot mestverwerkings- en -bewerkingsinstallaties. Op de korte termijn kan het dashboard ondersteunen bij het maximaal benutten van de huidige capaciteit, het opschalen van bestaande installaties en het gericht begeleiden van kansrijke initiatieven in samenwerking met de kennisteams in het verkrijgen van de benodigde vergunningen. Op de lange termijn kan het dashboard ondersteunen bij het bieden van een lange termijnperspectief voor de benodigde mestverwerkingscapaciteit. Maak daarbij gebruik van bestaande bronnen, kennispartners en -teams.

### **Vervoltraject richting uitvoering tot 1 maart 2026**

- Zet het proces voort tot het sluiten van een bestuurlijk akkoord tussen het Rijk en de provincies met als doel om de mestverwerkingscapaciteit te vergroten.
- Formeer kennisteams met betrekking tot vergunningverlening waarbij gebruik wordt gemaakt van bestaande kennis uit de provincies.
- Vorm pilots om kansrijke initiatieven te begeleiden in het verkrijgen van de benodigde vergunningen.

- Werk de handleiding(en) voor vergunningverlening uit vanuit het perspectief van de initiatiefnemer.
- Bouw een integraal dashboard om effectief te kunnen sturen op het monitoren van de huidige capaciteit en te kunnen sturen op de benodigde capaciteit.

**Bijlage 1 – ontvangen data per provincie m.b.t. aantal installaties**

*Dit overzicht is gebaseerd op de aangeleverde data van de provincies met betrekking tot het inzichtelijk maken van de huidige operationele capaciteit, niet operationele vergunde installaties, en bekende initiatieven. Het overzicht toont geanonimiseerde gegevens per provincie. Verschillende provincies hebben daarbij aangegeven dat de aangeleverde data mogelijk niet compleet is, en hebben in enkele gevallen verwezen naar andere (externe) bronnen.*

| <b>Provincie</b> | <b>Operationele installaties</b>                                                                                                                                                            | <b>vergunde installaties, niet operationeel</b>                                                                                                                                                                                                            | <b>Bekende initiatieven</b>                                                                                                                                             |
|------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Overijssel       | Enkele grootschalige mestvergistinginstallaties operationeel. Voorbeelden zijn de vergisters van Twence in Zenderen en Agro Energie Hardenberg                                              | -                                                                                                                                                                                                                                                          | Twee vergunningsaanvragen installaties groter dan 25 kton                                                                                                               |
| Flevoland        | 8 co-vergistinginstallaties waarvan 2 installaties met productie van totaal +- 12 miljoen m3 groen gas, 3 installaties totaal 107 kton reststroom/jaar en 3 installaties productie onbekend | -                                                                                                                                                                                                                                                          | Enkele vergunningsprocedures voor monomestvergisters, waarvan de status, verwerkingscapaciteit en volledigheid niet bekend. 1 vergister voor 10-17 miljoen m3 groen gas |
| Friesland        | 10 mestvergisters operationeel op boerenbedrijven, waarvan enkele covergisters en industriële vergisters                                                                                    | 75 vergunningen afgegeven                                                                                                                                                                                                                                  | 39 vergund/melding; 15 in vergunningsaanvraag                                                                                                                           |
| Groningen        | 14 installaties, 12 biogas, 1 compost, 1 bodemverbeteraar                                                                                                                                   | -                                                                                                                                                                                                                                                          | Naar waarschijnlijkheid veel nieuwe initiatieven, onbekend aantal                                                                                                       |
| Drenthe          | 3 grote vergistinginstallaties en kleine installaties met een gezamenlijke productie van 75 miljoen kuub groengas                                                                           | 3 aanvragen voor grote vergistinginstallaties > 500 kton mest<br>1 vergasser > 500 kton mest (start bouw)<br>76 vergunningen verstrekt voor kleine installaties met totale potentie voor 145 miljoen kuub groengas, nog niet gerealiseerd/<br>operationeel | -                                                                                                                                                                       |
| Gelderland       | Naar schatting 11 operationele installaties                                                                                                                                                 | Naar schatting 58 vergunningen afgegeven                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                         |
| Utrecht          | 2 (1x 30 kton); 1x 90 kton co-vergisters<br>Beperkt aantal mono-mestvergistinginstallaties op boerenerf                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                            | Opschalen 30 kton bestaande co-vergistinginstallatie                                                                                                                    |
| Noord-Holland    | -                                                                                                                                                                                           | 9 mono mestvergisters in Noord-Holland, waarvan 7 < 450 kW                                                                                                                                                                                                 | 1 aanvraag bekend voor een Natura 2000-activiteit voor een mono mestvergister; Verleden 6 mono mestvergister aangevraagd                                                |
| Zuid-Holland     | 1 (mono) mestvergisters<br>1 composteringsbedrijf                                                                                                                                           | -                                                                                                                                                                                                                                                          | 1 collectieve mestverwerker voor omliggende melkveehouders<br>1 monomestvergisting op bedrijf met collectieve opwaardering naar groen gas                               |

|               |                                                                                      |                                                                                                        |                                                                                                                       |
|---------------|--------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Zeeland       | 1 monomestvergisters en 1 co-mestvergister+-640 kton (drijf)mest per jaar            |                                                                                                        | 1 collectieve mono mestvergister ca. 250-300kton (drijf)mest                                                          |
| Noord-Brabant | 36 installaties met 2200 kton mest                                                   | 211 bekende vergunningen met capaciteit voor 17.000 kton mest, 1100 m3 mest deels of niet gerealiseerd | 43% van de bedrijven hebben uitbreidingsplannen<br>16 initiatieven voor grootschalige mestverwerking (2200 kton mest) |
| Limburg       | 34 installaties waarvan 9 >25kton, met totale verwerking van +- 3.398 kton mest/jaar | Geen volledig en betrouwbaar overzicht beschikbaar;<br>8 initiatieven vergund                          | Geen volledig en betrouwbaar overzicht beschikbaar                                                                    |

## **Bijlage 2 – gestelde vragen als input voor het advies**

1. Hoe zou u de huidige situatie op de mestmarkt in uw provincie omschrijven?
2. Hoe zou u de huidige situatie en behoefte op het gebied van mestverwerking in uw provincie omschrijven? Denk hierbij aan het huidige aantal mestverwerkingsinstallaties en lopende initiatieven voor nieuwe installaties. Is er zicht op aantallen vergunde installaties danwel vergunningsaanvragen (groter dan 25kton, én kleiner dan 25kton) die in behandeling zijn genomen?
3. Deelt u de overtuiging dat het realiseren van mestbewerkingscapaciteit in alle gevallen nodig en gewenst is, ook bij een eventuele (forse) krimp van de veestapel?
4. Hoe kijken gedeputeerde staten naar de door minister Wiersma in de brief geschetste aanpak met betrekking tot (de potentie voor) mestbewerking, voor de korte én voor de lange termijn?
5. Gaat u na een positief advies van de Commissie Schoof weer mestbewerkingsinstallaties vergunnen?
6. Hoe kijken gedeputeerde staten naar de opgestelde adviezen van dhr. Knops ter versnelling van de vergunningverlening van de mestverwerking?
7. Welke knelpunten ervaren gedeputeerde staten momenteel bij het verlenen van vergunningen voor mestverwerkingsinstallaties (>25kton) waarvoor de provincies het bevoegd gezag zijn? Denk hierbij o.a. aan draagvlak in de omgeving, juridische-, organisatorische-, financiële- of technische obstakels.
8. Zien gedeputeerde staten kansen om een gezamenlijk gerealiseerde reductie in stikstofemissie van grotere mestbewerkingsinstallatie en haar leveranciers juridisch te borgen en over grotere gebieden te verdelen over natuur, landbouw, en wonen en werken?
9. Welke stappen zijn volgens gedeputeerde staten noodzakelijk om een effectieve samenwerking tussen de provincies en het Rijk te realiseren op het gebied van mestverwerking?
10. Wat is het standpunt van gedeputeerde staten over het sluiten van een bestuurlijk akkoord met het Rijk om de vergunningverlening voor mestverwerking te versnellen?
11. Welke rol ziet u voor gemeenten, die voor kleinere installaties het bevoegd gezag zijn?
12. Welke inhoudelijke bespreekpunten, zorgen en/of bezwaren dienen nader uitgewerkt te worden voordat een bestuurlijk akkoord gesloten kan worden?
13. Op welke manier wordt er momenteel kennis gedeeld tussen de provincie en het Rijk t.b.v. vergunningsprocedures?
14. Op welke manier wordt er momenteel data gedeeld vanuit de provincie richting het Rijk t.b.v. vergunningsprocedures?
15. In welke mate is de provincie bereid tot het gezamenlijk vormen van kennisteams t.b.v. onderlinge informatiedeling tussen provincies en met de rijksoverheid middels het inrichten en bijhouden van een dashboard voor lopende vergunningsprocedures, ervanuit gaande dat de provincie de nodige ondersteuning krijgt in het proces?